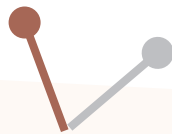

بخش دوم

روش آموزش دروس و فعالیت‌های یادگیری برای ارتقای سواد قرآنی معلمان

فصل اول – آموزش نماز
فصل دوم – آموزش (روخوانی قرآن کریم)
فصل سوم – انس با قرآن کریم

آموزش نماز

مقدمه

- جلسه‌ی اوّل: آموزش عبارات اذان و اقامه
- جلسه‌ی دوم: آموزش سوره‌ی حمد
- جلسه‌ی سوم: آموزش سوره‌ی توحید
- جلسه‌ی چهارم: آموزش ذکر قنوت و ذکر رکوع
- جلسه‌ی پنجم: آموزش اذکار قیام، سجده و استغفار
- جلسه‌ی ششم: آموزش ذکر برخاستن و تسبیحات اربعه
- جلسه‌ی هفتم: آموزش ذکر تشهد
- جلسه‌ی هشتم: آموزش ذکر سلام و آیه‌ی صلوات و پیام قرآنی

همان‌طور که در بخش اول کتاب در قسمت «محتوای کتاب آموزش قرآن پایه‌ی سوم ابتدایی» به اختصار بیان شد، فصل اول کتاب دانش‌آموزان به آموزش صحیح خوانی نماز اختصاص دارد. از آن‌جا که آموزش صحیح خواندن عبارات و اذکار نماز برعهده‌ی درس قرآن است و همچنین با توجه به ویژگی‌های سنی دانش‌آموزان، مناسب است معلمان عزیز مطالب این فصل را با دقت لازم و به روشی که در بخش کلیات بیان شده و در صفحات آینده نیز با تفصیل بیش‌تری توضیح داده خواهد شد، تدریس کنند.^۱

در آموزش این فصل توجه به نکات زیر ضروری است:

۱- فصل اول کتاب آموزش قرآن پایه‌ی سوم ابتدایی در همراه به مدت هشت جلسه (هفته‌ای دو جلسه) تدریس می‌شود. توانایی خواندن عبارات و اذکار نماز، عمدتاً ماهیت مهارتی و روانی - حرکتی دارد؛ از این‌رو تمرین و تکرار عبارات و اذکار نماز به شیوه‌ی خاصی پس از فصل دوم، از فصل سوم کتاب ادامه می‌یابد.

۲- هنگام خواندن کلمات و عبارات نماز توسط دانش‌آموزان، معلم باید با دقت کافی اشکالات فرد دانش‌آموزان را شناسایی کند و با توجه به نوع اشکال، به صورت انفرادی یا عمومی درصدد رفع آن و بیان توضیحات لازم برآید.

۳- این فصل علاوه بر لوحه‌ی آموزشی به کمک نوار آموزشی تدریس می‌شود. البته باید دقت داشت که همواره مرحله‌ی استماع پس از آموزش لوحه؛ یعنی بخش خوانی و شمرده‌خوانی عبارات و اذکار انجام می‌شود.

۴- روش رفع اشکالات روخوانی دانش‌آموزان و مهم‌ترین علل بروز آن‌ها در بخش کلیات همین کتاب به تفصیل آمده است. یک بار دیگر آن را مطالعه کنید. برخی از نکات ضروری دیگر در روش تدریس روز به روز همین فصل از کتاب بیان خواهد شد.

آموزش نماز

اهداف:

- ۱- توانایی خواندن عبارات، اذان و اقامه و اذکار نماز
- ۲- آشنایی با معنای عبارات اذان و اقامه و اذکار نماز
- ۳- آشنایی با پیام قرآن درباره‌ی صلوات فرستادن بر پیامبر (ص)
- ۴- علاقه به خواندن صحیح و زیبای نماز

وسایل آموزشی:

- ۱- کتاب درسی
- ۲- لوحه‌های آموزش نماز
- ۳- نوار صوتی آموزش نماز
- ۴- ضبط صوت

۱- گفتنی است در زنگ قرآن باید از بیان احکام نماز برهیز شود و صرفاً مهارت صحیح‌خوانی اذکار و عبارات نماز آموزش داده شود.

جلسه‌ی اول (هفته‌ی اول مهرماه)

آموزش عبارات اذان و اقامه

- ۱- گفت و گوی معلم درباره‌ی اهمیت نماز و نحوه و زمان گفتن اذان
- ۲- نصب لوحه‌ی عبارات اذان و اقامه
- ۳- اشاره به بخش‌های کلمات هر سطر توسط معلم و خواندن دسته‌جمعی دانش‌آموزان به صورت بخش‌بخش^۱ (با توجه به شرایط کلاس می‌توانید این فعالیت را یکی دو بار انجام دهید).

هنگام اشاره به بخش‌های کلمات، رعایت نکات زیر ضروری است.

(الف) برای اشاره کردن، از یک خط‌کش یا نشانگر استفاده کنید و به نحوی بایستید که جلوی دید دانش‌آموزان گرفته نشود.

(ب) در چند لوحه‌ی اول با تأتی بیش‌تری به بخش‌ها اشاره شود تا دانش‌آموزان، بخش‌خوانی کلمات را به صورت دسته‌جمعی بیاموزند و هماهنگ باهم بخوانند. هم‌چنین به دانش‌آموزان پیاموزید که همراه با اشاره‌ی شما بخوانند و عقب یا جلو نیفتند.

(ج) همه‌ی دانش‌آموزان را در خواندن دسته‌جمعی مشارکت دهید.

(د) در برخی از موارد لازم است بخشی را مجدداً نشان داد تا دوباره خوانده شود (مانند بخش‌های دارای تشدید، اتصالات یا مواردی که دانش‌آموزان اشتباه می‌خوانند).

۴- پس از تمرین کافی از روی لوحه، عبارات لوحه از روی کتاب توسط دانش‌آموزان به صورت آرام و شمرده خوانده شود. بهتر است ابتدا چند دانش‌آموز داوطلب و قوی‌تر بخوانند و سپس سایر دانش‌آموزان. هر دانش‌آموز یک یا دو سطر را با صدای بلند می‌خواند و سایر دانش‌آموزان از روی کتاب خود خط‌می‌برند.

۵- پخش نوار صوتی و هم‌خوانی دانش‌آموزان با نوار دانش‌آموزان، همراه با نوار، عبارات و اذکار نماز را به صورت دسته‌جمعی، شبیه نوار می‌خوانند. هنگام شنیدن و هم‌خوانی با نوار رعایت نکات زیر ضروری است.

(الف) هنگام پخش نوار، آموزگار باز هم لوحه را نشان می‌دهد ولی به‌جای اشاره به بخش‌ها، زیر کلمات را نشان می‌دهد و همراه با خواندن نوار پیش می‌رود. به این ترتیب گوش دانش‌آموزان قرائت کلمات را می‌شنود، چشم آن‌ها کلمات را می‌بیند و زبان‌شان آن‌ها را می‌خواند.

(ب) گاهی ممکن است آن چه دانش‌آموزان از نوار می‌شنوند، با آن چه در کتاب می‌بینند متفاوت باشد و درباره‌ی آن سؤال کنند؛ مثلاً ممکن است بپرسند، در عبارت دوم این لوحه به‌جای آن لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، نوار می‌گوید آلا...؛ یعنی «ن» خوانده نمی‌شود و به‌جای آن «ل» مشدد خوانده می‌شود. همان‌طور که می‌دانید، در نوار قواعد تجویدی تا حدودی رعایت می‌شود، ولی نیاز نیست این‌گونه مطالب برای دانش‌آموزان بیان شود. برای آنان توضیح می‌دهیم که اولاً نوار برای زیبایی این گونه می‌خواند و ثانیاً شما می‌توانید مانند نوار بخوانید یا مانند آن چه که در کتاب نوشته شده است؛ هر دو شکل صحیح است.

۱- برای مطالعه‌ی بیش‌تر به فصل اول کتاب (نحوه‌ی اشاره) مراجعه کنید.

۶- دانش‌آموزان کتاب‌های خود را باز می‌کنند و هر دانش‌آموز یک سطر از عبارات اذان و اقامه را از روی کتاب خود همراه با ترجمه‌ی آن می‌خوانند.

۷- تشویق دانش‌آموزان به حفظ عبارات اذان و اقامه و خواندن آن‌ها با صدای بلند و زیبا

جلسه‌ی دوم (هفته‌ی اوّل مهرماه)

آموزش سوره‌ی حمد

۱- ارزش‌یابی جلسه‌ی قبل (پرسش روخوانی عبارات اذان و اقامه از چند دانش‌آموز)

۲- انجام مراحل جلسه‌ی اوّل بر روی لوحه‌ی سوره‌ی حمد
در آموزش سوره‌ی حمد رعایت نکات زیر ضروری است :

الف) با توجه به وجوب قرائت سوره‌ی حمد و توحید در نماز، سعی کنید دانش‌آموزان عبارات این دو سوره را به‌طور صحیح بیاموزند و ادا کنند. البته این مطلب به معنای سخت‌گیری نیست، بلکه باید با صبر و حوصله و به تدریج انجام گیرد.

ب) خوب است دانش‌آموزان معنای آیات سوره‌ی حمد و نیز سوره‌ی توحید را نیز بیاموزند، ولی توجه داشته باشید اولاً فراگیری ترجمه‌ی آیات الزامی نیست، ثانیاً باید از برخی شیوه‌های نامناسب مانند تکلیف رونویسی آیات و ترجمه‌ی آن‌ها اکیداً پرهیز شود.

۳- تکلیف خانه : تمرین روخوانی و حفظ تدریجی سوره‌ی حمد

جلسه‌ی سوم (هفته‌ی دوم مهرماه)

آموزش سوره‌ی توحید

۱- ارزش‌یابی جلسه‌ی قبل (پرسش روخوانی سوره‌ی حمد از چند دانش‌آموز)

۲- انجام مراحل جلسه‌ی اوّل بر روی لوحه‌ی سوره‌ی توحید

۳- تکلیف منزل - تمرین روخوانی و حفظ سوره‌ی توحید

جلسه‌ی چهارم (هفته‌ی دوم مهرماه)

آموزش ذکر قنوت و ذکر رکوع

- ۱- ارزش‌یابی جلسه‌ی قبل (پرسش روخوانی سوره‌ی توحید از چند دانش‌آموز)
- ۲- انجام مراحل جلسه‌ی اول بر روی لوحه‌ی اذکار قنوت و رکوع
- ۳- تکلیف خانه : تمرین روخوانی و حفظ اذکار قنوت و رکوع

جلسه‌ی پنجم (هفته‌ی سوم مهرماه)

آموزش اذکار قیام، سجده و استغفار

- ۱- ارزش‌یابی جلسه‌ی قبل (پرسش روخوانی اذکار قنوت و رکوع از چند دانش‌آموز)
- ۲- انجام مراحل جلسه‌ی اول روی لوحه‌ی اذکار قیام، سجده و استغفار
- ۳- تکلیف خانه : تمرین روخوانی و حفظ اذکار قیام، سجده و استغفار

جلسه‌ی ششم (هفته‌ی سوم مهرماه)

آموزش ذکر برخاستن و تسبیحات اربعه

- ۱- ارزش‌یابی جلسه‌ی قبل (پرسش روخوانی اذکار قیام، سجده و استغفار از چند دانش‌آموز)
- ۲- انجام مراحل جلسه‌ی اول، بر روی لوحه‌ی ذکر برخاستن و تسبیحات اربعه
- ۳- تکلیف خانه : تمرین روخوانی و حفظ ذکر برخاستن و تسبیحات اربعه

جلسه‌ی هفتم (هفته‌ی چهارم مهرماه)

آموزش ذکر تشهد

- ۱- ارزش‌یابی جلسه‌ی قبل (پرسش روخوانی ذکر برخاستن و تسبیحات اربعه از چند دانش‌آموز)
- ۲- انجام مراحل جلسه‌ی اول بر روی لوحه‌ی ذکر تشهد
- ۳- تکلیف خانه : تمرین روخوانی و حفظ ذکر تشهد

جلسه‌ی هشتم (هفته‌ی چهارم مهرماه)

آموزش ذکر سلام و آیه‌ی صلوات و پیام قرآنی

۱- ارزش‌یابی جلسه‌ی قبل (پرسش روخوانی ذکر تشهد از چند دانش‌آموز)

۲- انجام مراحل جلسه‌ی اول بر روی لوحه‌های ذکر سلام و آیه‌ی صلوات

۳- آموزش پیام قرآنی (آیه‌ی صلوات)

(الف) گفت‌وگو درباره‌ی پیام قرآنی؛ مثلاً معلم از دانش‌آموزان می‌پرسد:

– پس از تمام شدن نماز جماعت مکبر چه می‌گوید؟

– پس از خواندن آیه‌ی صلوات چه می‌کنیم؟

(ب) قرائت زیبای آیه‌ی صلوات توسط چند دانش‌آموز داوطلب

(ج) گفت‌وگوی دانش‌آموزان درباره‌ی پیام قرآنی با راهنمایی معلم؛ مثلاً درباره‌ی احترام به انسان‌های بزرگ، خوب و مهربان، به نیکی یادکردن از آنان و توضیح این که خدا و فرشتگان نیز بر پیامبر اکرم حضرت محمد صلی‌الله‌علیه و آله درود و صلوات می‌فرستد و از ما می‌خواهند که بر پیامبر سلام و درود بفرستیم؛ از این رو ما نیز اولاً همیشه نام پیامبر اکرم را با احترام می‌بریم؛ ثانیاً بر او و خاندان پاکش درود می‌فرستیم؛ یعنی می‌گوییم: اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَ اٰلِ مُحَمَّدٍ

(د) تکلیف خانه: تمرین روخوانی و حفظ ذکر سلام و آیه‌ی صلوات

دو نکته:

۱- به دلیل اهمیت والای نماز، می‌توانید با روش‌های مناسب دانش‌آموزان را به حفظ تدریجی عبارات و اذکار نماز تشویق کنید این کار در طول سال تحصیلی انجام می‌شود و نباید انتظار داشت که همه‌ی دانش‌آموزان در مهرماه، عبارات و اذکار نماز را حفظ کنند. هم‌چنین از آن‌ها بخواهید در خانه یا مسجد محله نماز بخوانند.

۲- بسیار مناسب است که با کمک مدیر و اولیا و خیرین محله، برای دانش‌آموزانی که در خواندن نماز کوشا هستند، جوایزی تهیه شود.

دانستنی‌های معلم

دانستنی‌های معلم در هر درس مخصوص آموزگاران محترم است و نباید تصور شود که می‌توان این مطالب را در کلاس برای دانش‌آموزان بیان کرد؛ بلکه هدف از مطالب این بخش این است که اولاً همکاران محترم درباره‌ی مطالب هر درس بیش‌تر بدانند، ثانیاً در صورتی که با پرسشی از سوی دانش‌آموزان روبه‌رو شدند، بتوانند آن را بهتر و کامل‌تر پاسخ دهند. اینک به ترتیب مطالب درس، موضوعات زیر ارائه می‌شود.

۱- همان‌طور که می‌دانید اذان و اقامه دارای این تفاوت‌هاست:

* الله اکبر (اولین عبارت) در اذان چهار بار و در اقامه دوبار گفته می‌شود.

* عبارت «قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ» در اذان گفته نمی‌شود ولی در اقامه دو بار بیان می‌شود.

* آخرین عبارت (لا اله الا الله) در اذان دو بار و در اقامه یک بار گفته می‌شود.

- ۲- گاهی دانش‌آموزان عبارت دوم اذان را به صورت «أَشْهَدُ أَنْ...» می‌خوانند که باید به آن‌ها تذکر داد تا آن عبارت را به صورت صحیح آن، یعنی «أَشْهَدُ أَنْ...» بخوانند. هم‌چنین گاهی فتحه‌ی آخر کلمه «حَيَّ» را به اشتباه به صورت کسره (حَيِّ) بیان می‌کنند.
- ۳- گفتن اذان و اقامه بیش از خواندن نماز مستحب مؤکد است.
- ۴- سوره‌ی حمد را «فاتحة الكتاب» هم می‌نامند. نام دیگر سوره‌ی توحید «اخلاص» است که گاهی در زبان عامه‌ی مردم به آن «قل هو الله» هم گفته می‌شود.
- ۵- چهار سوره‌ی جزء سی‌ام قرآن که با «قل» شروع می‌شود، به «چهار قل» مشهور است. این چهار سوره عبارت‌اند از: ناس، فلق، توحید و کافرون.
- ۶- همان‌طور که می‌دانید، در رکعت اول و دوم هر نماز پس از خواندن سوره‌ی حمد، خواندن یک سوره از قرآن کریم واجب است. خواندن سوره‌ی توحید بیش‌تر تأکید شده است، ولی می‌توان سوره‌ی دیگری نیز خواند.
- ۷- همان‌طور که در قرائت برخی از عبارات اذان و سوره‌ی توحید از نوار آموزشی شنیده‌اید، گاهی نون ساکن (نْ) یا تنوین (ئْ) براساس ادغام، به حرف بعدش تبدیل می‌شود. این موارد عبارت است از:

أَشْهَدُ أَنْ لَا ← أَشْهَدُ أَلَّ لَا
 مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ ← مُحَمَّدَ رَسُولِ اللَّهِ
 عَلِيًّا وَلِيُّ اللَّهِ ← عَلِيَّوْ وَلِيُّ اللَّهِ
 لَمْ يَكُنْ لَهُ ← لَمْ يَكُلْ لَهُ

تذکر: از آن‌جا که برخی از دانش‌آموزان، اذکار نماز را از قبل به صورت شنیداری آموخته‌اند، برخی از کلمات و ترکیبات را صحیح ادا نمی‌کنند؛ هنگام آموزش لوحه و بخش خوانی این کلمات را با تأکید و تکرار بیش‌تری آموزش دهید تا اشکالات احتمالی آن‌ها برطرف شود. برخی از این موارد عبارت‌اند از:

قِرَاءَتِ غَلَطْ	←	قِرَاءَتِ صَحِيحْ
رَبِّيَ الْأَعْظِيمِ	←	رَبِّيَ الْعَظِيمِ
رَبِّيَ الْعَلِيِّ	←	رَبِّيَ الْأَعْلَى
اسْتَغْفِرُ	←	أَسْتَغْفِرُ
بِحَوْلِ اللَّهِ	←	بِحَوْلِ اللَّهِ
عَبْدَهُ	←	عَبْدُهُ
عَلَيْكَ، عَلَيْنَا، عَلَيْكُمْ	←	عَلَيْكَ، عَلَيْنَا، عَلَيْكُمْ

تشویق دانش‌آموزان به یادگیری نماز

با توجه به اهمیت و جایگاه خاص نماز در دین مبین اسلام و تربیت انسان، بسیار شایسته است، تدبیری بیندیشید تا دانش‌آموزان به یادگیری و خواندن نماز علاقه‌مند شوند. این کار نیازمند صبر و حوصله و استمرار و تدریج است. برخی از شیوه‌ها و تدابیری که می‌تواند شما را در این کار ارزشمند موفق کند و پاداش خواندن نماز دانش‌آموزان را باقیات صالحات شما قرار دهد، عبارت است از:

۱- برای دانش‌آموزانی که نماز را آموخته‌اند، هدیه و جایزه در نظر بگیرید و برنامه‌ای تنظیم کنید تا در طول سال تحصیلی و به تدریج همه‌ی آن‌ها نماز را بیاموزند و در فرصت‌های مناسب در کلاس نماز بخوانند و جایزه بگیرند. برای خرید جوایز مناسب می‌توانید از والدین دانش‌آموزان و افراد خیر کمک بگیرید.

۲- اگر در مدرسه‌ی شما نماز جماعت برگزار می‌شود، سعی کنید همیشه همراه دانش‌آموزان در نماز جماعت شرکت کنید. در غیر این صورت بسیار خوب است که در ایام خاص مانند ماه مبارک رمضان، جشن‌ها، سوگواری‌ها و ... همراه دانش‌آموزان به مسجد بروید و در آن‌جا نماز جماعت بخوانید.

۳- در صورت امکان تابلوها و تصاویر زیبایی از آموزش نماز یا برگزاری باشکوه نمازهای جمعه، جماعت، عید فطر، نماز در مسجد الحرام و ... تهیه و در محل‌های مناسب کلاس و مدرسه نصب کنید.

۴- دانش‌آموزان را به تهیه‌ی روزنامه‌ی دیواری، معرفی کتاب‌های خوب و خواندنی، نوشتن انشا و سرودن اشعار زیبا، طراحی جدول و انواع بازی‌ها و سرگرمی‌های متنوع درباره‌ی نماز تشویق کنید.

بدیهی است که ابتکار و خلاقیت شما می‌تواند علاوه بر آن چه بیان شد، با توجه به فرهنگ و آداب و رسوم محلی دانش‌آموزان، راه‌ها و روش‌های دیگر و بهتری را برای دستیابی به این امر مهم و ارزشمند در اختیار شما قرار دهد.

همان‌طور که می‌دانید اهداف برنامه‌ی آموزش قرآن به‌طور جامع در نظر گرفته شده است. هرچند در دوره‌ی ابتدایی مهم‌ترین هدف پس از علاقه و انس دانش‌آموزان به قرآن کریم، توانایی روخوانی آیات کریمه‌ی قرآن است. ولی در کنار این دو هدف مهم و همچنین برای زمینه‌سازی بیش‌تر برای دستیابی به این دو هدف، اهداف دیگری نیز در نظر است. یکی از این اهداف کسب تدریجی توانایی معنا کردن آیات و عبارات ساده و پرکاربرد قرآن کریم است. این هدف مهم به‌طور جدی در دوره‌ی راهنمایی تعقیب می‌شود، ولی در دوره‌ی ابتدایی به‌ویژه در پایه‌های پایانی نیز با انجام تمرینات بسیار ساده‌ای زمینه‌ی دستیابی به آن فراهم شده است.

از این رو، در هر درس، در بخش دانستنی‌های معلم اولاً ترجمه‌ی همه‌ی عبارات قرآنی آن درس در اختیار آموزگاران محترم قرار می‌گیرد، ثانیاً با انجام یک تمرین بسیار ساده سعی می‌شود توانایی شما در معنا کردن عبارات ساده قرآن ارتقا یابد. این امر هم زمینه‌ی بهره‌وری و انس بیش‌تر شما را با قرآن کریم فراهم می‌آورد و هم می‌توانید پرسش‌های احتمالی دانش‌آموزان را بهتر پاسخ دهید.

اینک با استفاده از ترجمه‌های عبارات نماز که در کتاب دانش‌آموزان آمده است، ترجمه‌ی دو آیه‌ی ارائه شده را تکمیل کنید. در صورتی که معنای کلمه‌ای را فراموش کرده‌اید به فهرست معنای کلمات پایان همین کتاب مراجعه کنید.

إِنَّ : قطعاً
ی : من، مَ

بقره، ۱۶۳

۱- وَاللَّهُكُم إِلَهُ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

و ... شما ... است؛ ... بی ... او که ... است.

آل عمران، ۵۱

۲- إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

و ... شماست پس او را عبادت کنید، این ... است.

حَکِّمُ الصَّلَاةِ

إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَأَعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي

منم خدای یکتا هیچ خدائی جز من نیست پس مرا پرست و نماز را برای یاد ما پیادار
Surely I am Allah ,there is no god but I ,therefore serve Me and keep up prayer for My remembrance

آموزش روخوانی قرآن کریم

مقدمه

روش تدریس

- روز اول: یادآوری ترکیب حروف و حرکات و دانستنی‌های معلم
- روز دوم: یادآوری حرف ساکن و دانستنی‌های معلم
- روز سوم: تمرین حرف ساکن و دانستنی‌های معلم
- روز چهارم: یادآوری تنوین و دانستنی‌های معلم
- روز پنجم: تمرین تنوین و دانستنی‌های معلم
- روز ششم: یادآوری تشدید و دانستنی‌های معلم
- روز هفتم: تمرین تشدید (۱) و دانستنی‌های معلم
- روز هشتم: تمرین تشدید (۲) و دانستنی‌های معلم
- روز نهم: یادآوری خواندن «هـ» و «هـی» و دانستنی‌های معلم
- روز دهم: تمرین خواندن «هـ» و «هـی» و دانستنی‌های معلم
- روز یازدهم: پایه‌ی همزه و دانستنی‌های معلم
- روز دوازدهم: تمرین پایه‌ی همزه (۱) و دانستنی‌های معلم
- روز سیزدهم: تمرین پایه‌ی همزه (۲) و دانستنی‌های معلم
- روز چهاردهم: حروف ناخوانا (۱) و دانستنی‌های معلم
- روز پانزدهم: تمرین حروف ناخوانا (۱) و دانستنی‌های معلم
- روز شانزدهم: حروف ناخوانا (۲) و دانستنی‌های معلم
- روز هفدهم: تمرین حروف ناخوانا (۲) و دانستنی‌های معلم
- روز هجدهم: حروف ناخوانا (۳) و دانستنی‌های معلم
- روز نوزدهم: تمرین حروف ناخوانا (۳) و دانستنی‌های معلم
- روش کلی تدریس روز بیستم تا سی و سوم

همان‌طور که در بخش اول کتاب در قسمت «محتوای کتاب آموزش قرآن پایه‌ی سوم ابتدایی» به اختصار بیان شد، فصل دوم کتاب دانش‌آموزان به آموزش روخوانی قرآن کریم اختصاص دارد. این فصل در آموزش قرآن دوره‌ی ابتدایی از اهمیت و جایگاه خاصی برخوردار است؛ زیرا پس از اهداف کلی آموزش قرآن مانند انس و علاقه به قرآن کریم و یادگیری آن، مهم‌ترین هدف آموزش قرآن در دوره‌ی ابتدایی دستیابی به توانایی خواندن قرآن است. از این‌رو، این فصل باید با دقت لازم و به روشی که در بخش کلیات بیان شده است و در صفحات آینده نیز با تفصیل بیش‌تری توضیح داده خواهد شد، تدریس شود. در آموزش این فصل توجه به نکات زیر ضروری است:

۱- فصل دوم کتاب آموزش قرآن پایه‌ی سوم ابتدایی از اول آبان ماه تا اوایل آذرماه هر سال تحصیلی طی ۳۳ روز متوالی تدریس می‌شود. از آن‌جا که توانایی خواندن قرآن کریم، عمدتاً ماهیت مهارتی و روانی – حرکتی دارد، آموزش مستمر و روزانه‌ی آن تا کسب مهارت لازم از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

۲- در این مدت، درس قرآن در زنگ اول یا دوم هرروز آموزش داده می‌شود.

۳- اهمیت یادگیری مطالب این فصل مانند اهمیت یادگیری چهار عمل اصلی در ریاضیات است. حتی یک دانش‌آموز نباید وجود داشته باشد که در پایان این فصل مهارت کافی در ترکیب حروف و حرکات، خواندن بخش‌های دارای حرف ساکن یا مشدّد، خواندن صحیح تنوین و همزه و نیز انجام صحیح اتصالات در ترکیب‌های دارای اتصال و کاربرست سایر قواعد مهم، روخوانی را به‌دست نیاورده باشد.

۴- هنگام خواندن کلمات و عبارات قرآنی توسط دانش‌آموزان، معلم باید با دقت کافی اشکالات فرد دانش‌آموزان را شناسایی کند و با توجه به نوع اشکال و میزان تکرار آن توسط سایر دانش‌آموزان، به صورت انفرادی یا عمومی درصدد رفع اشکال و بیان توضیحات لازم برآید.

۵- این فصل، نوار آموزشی ندارد، زیرا کسب مهارت روخوانی قرآن به‌نحوی که محصول آن توانایی خواندن آرام و شمرده‌ی کل قرآن کریم باشد، عمدتاً متکی بر کاربست عملی قواعد روخوانی در خواندن عبارات و آیات جدید است. در کسب این مهارت نیز غیر از مسائل ذهنی و روانی، «چشم» بیش از گوش ایفای نقش می‌کند.

۶- روش رفع اشکالات روخوانی دانش‌آموزان و مهم‌ترین علل بروز این اشکالات در بخش کلیات همین کتاب به تفصیل آمده است. یک بار دیگر آن را مطالعه کنید. برخی نکات ضروری دیگر در روش تدریس روز به روز همین فصل از کتاب بیان خواهد شد.

دو تذکر مهم:

۱- مناسب‌ترین شیوه برای خواندن کلمات آن است که دانش‌آموز با دیدن هر بخش از کلمه، همان بخش را با صدای بلند بخواند، یعنی لازم نیست که دانش‌آموز ابتدا در ذهن خود، همه‌ی بخش‌های کلمه را مرور کند و سپس تمام آن را یک‌جا بخواند. شما با تأکید بر نحوه‌ی مناسب خواندن، دانش‌آموزان را کمک کنید تا بدون اضطراب، کلمات را به روش صحیح، شمرده و آرام بخوانند. سرعت خواندن بخش‌ها با توجه به توانایی فردی دانش‌آموزان و با تمرین، به تدریج افزایش می‌یابد و خواندن به صورت شمرده و آرام می‌رسد.

۲- در این مرحله انتظار می‌رود که همه‌ی دانش‌آموزان مهارت ترکیب حروف و حرکات را کسب کنند و بتوانند کلمات و عبارات قرآنی درس را حداقل به صورت بخش‌بخش بخوانند.

هرچند عموم دانش‌آموزان می‌توانند کلمات را به صورت آرام و شمرده نیز بخوانند اما معلم نباید اصرار داشته باشد، دانش‌آموزی که کلمات را به صورت بخش‌بخش می‌خواند. این کلمات را به صورت آرام و شمرده بخواند. او نیز به تدریج در روزهای آینده با توجه به توانایی‌های فردی خود به این مهارت دست خواهد یافت.

یادآوری ترکیب حروف و حرکات

تمرین اول - در مثال‌های گنشته با ترکیب حروف و حرکات آشنا شوید؛ صدای
به صورت دسته‌جمعی از کتاب‌های دوم از روی لوحه یا تابلوی آموزگار بخوانید.

حرف	هـ	و	ز	ر	ا	ب	پ	ت	ث	ج	ح	خ
هـ	هـ	و	ز	ر	ا	ب	پ	ت	ث	ج	ح	خ
و	و	و	و	و	و	و	و	و	و	و	و	و
ز	ز	ز	ز	ز	ز	ز	ز	ز	ز	ز	ز	ز
ر	ر	ر	ر	ر	ر	ر	ر	ر	ر	ر	ر	ر
ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا	ا
ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب	ب
پ	پ	پ	پ	پ	پ	پ	پ	پ	پ	پ	پ	پ
ت	ت	ت	ت	ت	ت	ت	ت	ت	ت	ت	ت	ت
ث	ث	ث	ث	ث	ث	ث	ث	ث	ث	ث	ث	ث
ج	ج	ج	ج	ج	ج	ج	ج	ج	ج	ج	ج	ج
ح	ح	ح	ح	ح	ح	ح	ح	ح	ح	ح	ح	ح
خ	خ	خ	خ	خ	خ	خ	خ	خ	خ	خ	خ	خ

تمرین دوم - کلمات عبارات قرآنی را از روی لوحه یا تابلوی آموزگار بخوانید.

کِتَابُنَا اِیْمَانُهَا خُذُوهُ
مُتَقَابِلِینَ فَعَقَرُوْهَا وَارْجَا مُنَاقِبَتَنَا
لِیْمَ تَقُولُوْنَ بِرِسَالَتِی فَمُلَاقِبِیْهِ
قَالَ لِیَاسِیْهِ قَالَ مِنْ عَصَائِیْ

روز اول

اهداف:

۱- توانایی خواندن ترکیب حروف و حرکات

۲- توانایی خواندن کلمات قرآنی درس

۳- علاقه به خواندن روزانه‌ی قرآن کریم

وسایل آموزشی:

۱- کتاب درسی

۲- لوحه‌ی آموزش جدول ترکیب حروف و حرکات

۳- لوحه‌ی آموزش کلمات قرآنی

روش تدریس و ارزشیابی

الف) آموزش لوحه‌ی تمرین اول

۱- نصب لوحه

۲- اشاره به حروف و حرکات جدول با روش صحیح اشاره کردن^۱

دو نکته:

اول- ممکن است دانش‌آموزان برای صحیح خواندن حرف همزه (ء) به یادآوری بیش‌تری نیاز داشته باشند. برای آن‌ها توضیح

دهید که صدای این حرف تقریباً شبیه صدای حرف عین (ع) است. برای اطلاع بیش‌تر از روش تدریس همزه به کتاب راهنمای معلم آموزش قرآن پایه‌ی دوم ابتدایی کد ۵۷/۱ مراجعه کنید.

دوم- شیوه‌ی خواندن الف کوچک (ا) نیز به توجه بیش‌تری نیازمند است. برای دانش‌آموزان توضیح می‌دهیم که اندازه‌ی شکل «ا» کوچک می‌شود اما صدای آن تغییر نمی‌کند.

۳- خواندن دسته‌جمعی دانش‌آموزان همراه با اشاره‌ی معلم به بخش‌های کلمات

۴- خواندن ترکیب‌های لوحه توسط دانش‌آموزان به صورت انفرادی

ب) آموزش لوحه‌ی تمرین دوم

۱- انجام مراحل چهارگانه‌ی قسمت الف

۲- خواندن کلمات قرآنی تمرین دوم از روی کتاب توسط دانش‌آموزان به صورت انفرادی

نکته: دانش‌آموزان هنگام بخش‌خوانی، صدای «ب» قبل از «ی» را در کلماتی مانند «هی» و «رواسی» مثل سایر کسره‌ها می‌خوانند. این شیوه‌ی خواندن و هرچند غیرمعمول است ولی غلط نیست. دانش‌آموزان به تدریج در خواندن شمرده و آرام کلمات، می‌آموزند که این صدا را به صورت «ای» بخوانند؛ کلمه‌های خیابان و بیابان نیز در فارسی به همین گونه تلفظ می‌شوند.

انس با قرآن در خانه

در پایان درس به دانش‌آموزان تذکر دهید که همین امروز در خانه، جدول ترکیب حروف و حرکات و نیز کلمات قرآنی تمرین دوم را حداقل یک بار برای اعضای خانواده‌ی خود با صدای بلند بخوانند.

۱- یک بار دیگر به قسمت «نحوه‌ی اشاره‌ی صحیح به بخش‌های کلمات» در بخش کلیات همین کتاب مراجعه کنید.

آن چه در این بخش ارائه می شود، به منظور افزایش دانایی و توانایی معلم محترم در آموزش قرآن است و بیان آن ها برای دانش آموزان ضرورت ندارد. بدیهی است آشنایی با این مطالب، برتوفیقات معلم در آموزش قرآن می افزاید و می تواند در پاسخ دادن به برخی از پرسش های احتمالی دانش آموزان مفید باشد. سعی کنید این بخش را به خوبی مطالعه کنید و تمرین های آن را نیز انجام دهید. اینک برخی نکات مفید، ترجمه ی کلمات و عبارات قرآنی «روز اول» و دو تمرین ارائه می شود.

الف) شیوه ی تلفظ کسره ی قبل از «یاء»

به دنبال توضیح شیوه ی تلفظ کلماتی مانند «هَی» که در درس بیان شد، خوب است بدانید کسره در زبان عربی مانند صدای «ای» است، ولی کوتاه تلفظ می شود؛ در حالی که در فارسی همان صدای «ا» را دارد. البته در فارسی نیز وقتی کسره قبل از «یاء» قرار گیرد، شبیه لهجه ی عربی تلفظ می شود؛ مانند، خیابان، سیاست، زیارت. در روخوانی قرآن معمولاً کسره به حالت فارسی تلفظ می شود ولی وقتی کسره قبل از «یاء» می آید، غالباً مانند لهجه ی عربی تلفظ می شود؛ مانند: هَی، اِیَاكَ، قِیَامَةً، لَی.

خوب است هنگام تدریس و تمرین در زمان های مناسب، با مقایسه ی این دو حالت، توجه دانش آموزان را به این نکته جلب کنید. مثلاً از آن ها سؤال کنید که در فارسی می گوئیم خیابان یا خیابان؟ نسبت به این امر حساسیت زیاد نشان ندهید؛ زیرا با چند بار تذکر، دانش آموزان به تدریج آن را می آموزند.

ب) ترجمه ی کلمات و عبارات قرآنی تمرین دوم (به ترتیب)

کتاب ما	ایمان او، ایمانش	بگیرید او (با آن) را
روبه روی هم	پس کشتند آن را (شتر صالح را)	مناسک (اعمال عبادی) ما
چرا می گوئید	با رسالت های من	پس ملاقات کننده ی او
۱- گفت به پدرش.	۲- گفت: این عصای من است.	

ج) گامی به سوی درک معنای آیات قرآن کریم

ترجمه ی این عبارات قرآنی را به کمک معنای کلمات زیر و کلمات آموخته شده، کامل کنید.^۱

واحد: یک، یکتا، بگانه هَوَی: هوا و هوس یا، یا اَیُّهَا: ای

۱- وَاللَّهْنَا وَاللَّهُكُمْ وَاحِدٌ عنکبوت، ۴۶

کهو و شما یکی است.

۲- أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ^۲ فرقان، ۴۳

که آیا دیدی کسی را که گرفت را

۳- قَالَ أَلْقَهَا يَا مُوسَى طه، ۱۹

که بینداز را (عصا را)

۴- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ صف، ۲

که ... کسانی که ایمان آوردید چرا ... آن چه را که عمل نمی کنید؟!

۱- در صورتی که معنای کلمه ای را فراموش کرده اید، می توانید به فهرست کلمات آخر همین کتاب مراجعه کنید.

۲- هر دو ضمیر «هو» و «ه» در این عبارت به صورت «ش» معنا می شود.

۱- توانایی خواندن جدول ترکیب‌های دارای حرف ساکن

۲- توانایی خواندن کلمات و عبارات دارای حرف ساکن

۳- علاقه به خواندن روزانه‌ی قرآن کریم

وسایل آموزشی:

۱- لوحه‌ی آموزش جدول ترکیب‌ها

۳- لوحه‌ی آموزش کلمات و عبارات قرآنی

روش تدریس و ارزشیابی

الف) آموزش لوحه‌ی تمرین اوّل

١- نصب لوحه

۲- اشاره به ترکیب‌های جدول به روش صحیح

سه کلمه ی «بَلْ، اِنْ وُقُمْ» را روی تخته بنویسید، آن گاه با اشاره از حرکت به علامت سکون، از دانش آموزان بخواهید این سه کلمه را به صورت دسته جمعی بخوانند. خوب است برای دانش آموزان توضیح دهید که حرف ساکن را با حرکت قبل از آن در یک بخش می خوانیم.

۳- خواندن ترکیب‌های لوحه توسط دانش‌آموزان به صورت دسته‌جمعی همراه با اشاره‌ی معلم

۴- خواندن ترکیب‌های لوحه توسط دانش‌آموزان به صورت انفرادی

ب) آموزش لوحه‌ی تمرین دوم

۱- نصب لوحه‌ی تمرین دوم در جای مناسب

۲- خواندن کلمات و عبارات قرآنی توسط دانش‌آموزان با اشاره‌ی معلم به صورت بخش‌بخش و دسته‌جمعی

ج) تمرین سوم: از تک تک دانش آموزان بخواهید، حتی الامکان چند کلمه یا یک سطر از عبارات تمرین دوم را به صورت آرام و شمرده از روی کتاب بخوانند.

در کسب مهارت روخوانی قرآن، صحیح خواندن کلمات و عبارات در اولویت است هر دانش‌آموز با توجه به استعداد و توانایی فردی خود به تدریج مراحل بخش‌خوانی، شمرده‌خوانی، و روان‌خوانی را طی می‌کند. از این‌رو، نباید در کسب مهارت روان‌خوانی عبارات قرآنی عجله کرد.

تذکر: آنچه در این درس اهمیت دارد، این است که دانش‌آموزان به خوبی بیاموزند همیشه باید حرف ساکن را با حرکت قبل از خودش در یک بخش بخوانند. از این‌رو، در آموزش ترکیب‌های حروف و حرکات تمرین دوم، دقت کافی به عمل آورید تا مطمئن شوید که یکایک دانش‌آموزان در خواندن بخش‌های دارای حرف ساکن مهارت لازم را کسب کرده‌اند.

انس با قرآن در خانه

در پایان درس به دانش‌آموزان تذکر دهید که همین امروز در منزل، جدول دارای حرف ساکن و نیز کلمات قرآنی تمرین دوم را حداقل یک بار برای اعضای خانواده‌ی خود با صدای بلند بخوانند.

دانشتنی های معلم

الف) تفاوت سکون و ساکن

به علامت «ة» سکون گفته می شود و به حرفی که این علامت را دارد، حرف ساکن یا ساکن می گویند.

ب) ترجمه ی کلمات و عبارات قرآنی (به ترتیب)

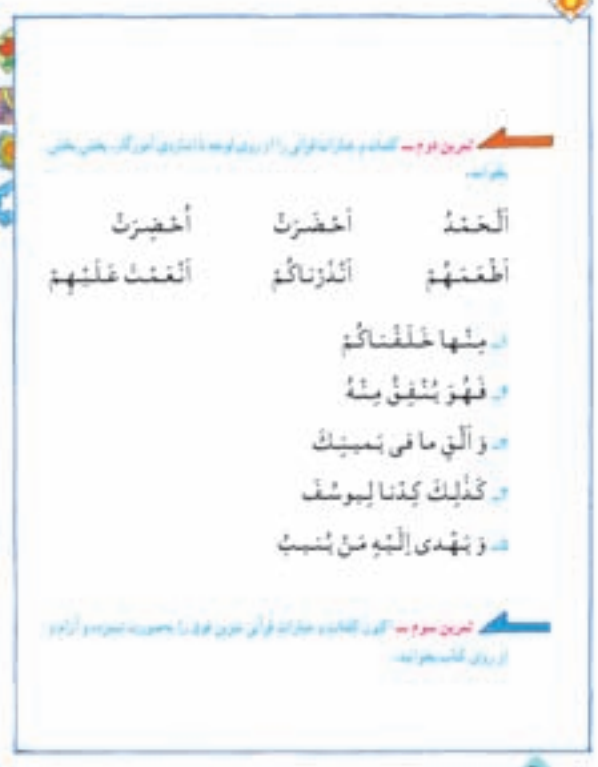
سپاس و ستایش حاضر کرد حاضر شد
غذا داد و سیر کرد آن ها را هشدار دادیم شما را
نعمت دادی به ایشان

- ۱- از آن آفریدیم شما را ۲- پس او اتفاق می کند از آن ۳- و بینداز آن چه در دست توست
- ۴- این گونه چاره جویی کردیم برای یوسف ۵- و هدایت می کند (خدا) کسی را که به سوی او بازمی گردد.

ج) گامی به سوی درک معنای آیات قرآن کریم

ترجمه ی این عبارات قرآنی را به کمک معنای کلمات آموخته شده و کلمات زیر را کامل کنید.

فَ: پس تُرَابٌ: خاک الَّذِينَ: کسانی که
ءَامَنُوا: ایمان آوردند عَمِلُوا: انجام دادند صَالِحَات: کارهای خوب
۱- فَإِنَّا^۱ خَلَقْنَاكُمْ مِنْ تُرَابٍ
..... را
۲- إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ^۲ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ
..... و را شان به شان.

۱- اِنَّ + نا = اِنَّا، اَنَا: قطعاً ما

۲- ضمير «هم» گاهی به علت حرکت حرف قبل از خودش به صورت «هم» به کار می رود، اما در معنای آن تغییری ایجاد نمی شود.

تمرین حرف ساکن

تمرین اول - کلمات و عبارات قرآنی توسط جلدی قبل را با اشاره ی آموزگار بخش بخش بخوانید.

تمرین دوم - این عبارات قرآنی را بصورت تدریج بخوانید.

قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ
إِنَّمَا كَانُوا إِلَهُكَ يُكْسِبُونَ
وَيُفْهِدِي إِلَيْهِ مِنْ أَنْبَاءِ
قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْجِتُونَ
مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ
أَفَتَنْتَ بِخَلْقِ كَسَمٍّ لَا يَخْلُقُ
وَتَرْكُنَا يُوسُفُ عِنْدَ مَا عَا

روز سوم

اهداف:

- ۱- توانایی خواندن کلمات و عبارات دارای حرف ساکن
- ۲- توانایی خواندن کلمات و عبارات قرآنی درس
- ۳- علاقه به خواندن روزانه ی قرآن کریم

وسایل آموزشی:

- ۱- لوحه ی آموزشی کلمات و عبارات قرآنی دارای ساکن

روش تدریس و ارزشیابی

الف) آموزش تمرین اول

- ۱- نصب لوحه
- ۲- اشاره به بخش های کلمات و عبارت لوحه به روش

صحیح

- ۳- خواندن کلمات و عبارات لوحه توسط دانش آموزان به صورت دسته جمعی همراه با اشاره ی معلم
- ۴- خواندن کلمات و عبارات لوحه توسط چند دانش آموز

به صورت انفرادی

ب) آموزش تمرین دوم

هر دانش آموز از روی کتاب خود، یک عبارت را می خواند و بقیه ی دانش آموزان گوش می کنند و خط می برند و معلم، گوش دادن و خط بردن آن ها را کنترل می کند.

تذکر: به دو نکته ای که در درس روز اول درباره ی روخوانی دانش آموزان تذکر داده شده است، توجه جدی

داشته باشید.

انس با قرآن در خانه

در پایان درس، دانش آموزان را تشویق کنید که همین امروز در خانه، کلمات و عبارات درس را برای اعضای خانواده ی خود با صدای بلند بخوانند.

الف) ترجمه‌ی عبارات قرآنی تمرین دوم

- ۱- بگو بیاورید برهانتان را (برهان خود را).
- ۲- به‌خاطر آن‌چه کسب می‌کردند (انجام می‌دادند).
- ۳- و هدایت می‌کند کسی را که بازگشت به سوی او.
- ۴- گفت آیا عبادت می‌کنید آن‌چه را که (با دست‌های خود) می‌تراشید؟!
- ۵- شما را چه می‌شود؛ چگونه قضاوت می‌کنید؟!
- ۶- پس آیا کسی که خلق می‌کند، مانند کسی است که خلق نمی‌کند؟!
- ۷- و ترک کردیم (قرار دادیم) یوسف را نزد (پیش) اثاث و کالایمان

ب) گامی به سوی درک معنای آیات قرآن

ترجمه‌ی این عبارات قرآنی را به کمک کلمات آموخته شده، کامل کنید.

سَمَوات : آسمان‌ها	مُلْك : فرمانروایی	ما : آن‌چه	أَعْبُدُ : عبادت می‌کنم
حَياة : زندگی	ذَالِك : این، آن	يَشَاء : می‌خواهد	أَرْض : زمین
کافرون، ۲			۱- لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ

شوری، ۴۹

۲- لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ

..... است و، را که

آل عمران، ۱۴

۳- ذٰلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاللّٰهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَآبِ

..... است و بازگشت نیکو است.

یادآوری تنوین

در سال گذشته با صداهای تنوین آشنا شدیم.

شا - شَ - شِ پ - پَ - پِ ت - تَ - تِ

تمرین اول - کتاب را با صداهای شا - پ - ت از روی لوحه یا تابلوی آموزشی بخوان.

تَ	تِ	تَا	پَ	پِ	پَا	شَ	شِ	شَا
خَ	خِ	خَا	جَ	جِ	جَا	ذَ	ذِ	ذَا
سَ	سِ	سَا	زَ	زِ	زَا	عَ	عِ	عَا
طَ	طِ	طَا	فَ	فِ	فَا	قَ	قِ	قَا
مَ	مِ	مَا	لَ	لِ	لَا	نَ	نِ	نَا
وَ	وِ	وَا	یَ	یِ	یَا	اَ	اِ	اَا

روز چهارم

اهداف:

- ۱- توانایی خواندن ترکیب حروف و تنوین
- ۲- توانایی خواندن کلمات و عبارات قرآنی درس
- ۳- علاقه به خواندن روزانه قرآن کریم

وسایل آموزشی:

- ۱- لوحه‌ی آموزشی جدول ترکیب حروف و تنوین
- ۲- لوحه‌ی آموزشی کلمات و عبارات قرآنی

روش تدریس و ارزشیابی

الف) آموزش علامت تنوین **ـِـ**: روی تخته (ـِـ) را

بنویسید، سپس نون ساکن را جلوی آن بنویسید و از دانش‌آموزان بخواهید که آن دو را باهم بخوانند. آن‌گاه روبه روی آن شکل عربی آن را بنویسید و بگویید در قرآن به این شکل نوشته می‌شود:

نَ ← ـِـ

نِ ← ـِـ

نَا ← ـِـ

در تنوین نصب ـِـ متذکر شوید که «الف» آن ناخواناست.

ب) آموزش تمرین اول

- ۱- نصب لوحه‌ی جدول ترکیب حروف با تنوین
- ۲- اشاره به ترکیبات حروف و تنوین به روش صحیح اشاره

تذکر: حتماً هنگام اشاره به حروف و تنوین نصب «ـِـ» به دانش‌آموزان بگویید که «الف» ناخواناست تا با دقت و تکرار، در ذهن دانش‌آموز تثبیت شود.

ج) آموزش تمرین دوم

- ۱- نصب لوحه‌ی تمرین دوم در جای مناسب
- ۲- اشاره به بخش‌های کلمات و عبارات قرآنی توسط معلم و خواندن آن‌ها توسط دانش‌آموزان به صورت دسته‌جمعی و انفرادی

د) آموزش تمرین سوم

از دانش‌آموزان بخواهید هر کدام، چند کلمه یا یک سطر از عبارات تمرین دوم را به صورت شمرده و آرام از روی کتاب خود بخوانند.

انس با قرآن در خانه

معلم در پایان درس تذکر دهد که همین امروز در منزل، تمرین اول، دوم و سوم این درس را حداقل یک بار برای اعضای خانواده‌ی خود با صدای بلند بخوانند.

دانشتنی های معلم

تمرین دوم - ترجمه عبارات قرآنی را از روی لوحه و جدولی آماده سازگار با متن درس

پهلو

نَفْسٍ بَشَرٌ رَحْمَةً حَكِيمًا
بَعْضٍ زَرْعٌ حَسَنَةً نَّيِّبًا
غَفُورٌ رَحِيمٌ رَقِيبٌ عَتِيدٌ لَّيْلًا وَنَهَارًا
وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ
هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ
وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا

تمرین سوم - جدولی که عبارات قرآنی در این جدول را به صورت سطر و ستون

از روی کتاب بخواند

الف) ترجمه‌ی کلمات و عبارات قرآنی تمرین دوم

شخص، نفس، خود	بشر، انسان	رحمت، مهربانی	حکیم، دانا
بعضی، برخی	زراع، کشت	نیکی، کار یا چیز خوب	چیز، چیزی
آمرزنده‌ی مهربان	مراقبی حاضر و آماده شب و روز		
۱- و آمرزشی و روزی ارزشمندی.			
۲- این راه راست است.			
۳- و قرار داد در آن چراغی (خورشید) و ماه روشن را.			

ب) گامی به سوی درک معنای آیات قرآن کریم

ترجمه‌ی این عبارات قرآنی را کامل کنید.

هُوَ : او	الَّذِي : کسی که	خَلَقَ : آفرید، خلق کرد	شَمْسٌ : خورشید
كُلُوا : بخورید	طَيِّبٌ، طَيِّبَةٌ : پاک	نَوْمٌ : خواب	
۱- وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ			انبیاء، ۳۳
که او ... است که ... و ... و ... و ... را.			
۲- كُلُوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ بَلَدَةً طَيِّبَةً وَرَبُّ غَفُورٌ			سَبَأ، ۱۵
که ... تان و او را شکر کنید؛ سرزمین ... و ...			
۳- هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ سُبَاتًا وَجَعَلَ النَّهَارَ تُشُورًا			فرقان، ۴۷
که ... است که ... برای شما ... را پوشش و ... را آرامش و ... را تلاش و جنبش.			

تمرین تنوین

تمرین اول - کلمات عبارات دارای علامت تنوین را با صدای بلند بخوانید.

تمرین دوم - این عبارات قرآنی را بصورت شعر بخوانید.

وَأَبَوْنَا أُنثَىٰ كَبِيرًا
وَجَاءُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَنكِحُونَ
أَلَيْسَ بِشَكْمٍ زَجَلٍّ رَّنِيدٍ
وَيُنْعِدْكُمْ بِأَسْوَالٍ وَبَشِينِ
فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا ثَبِيثًا
وَزُرُوعٍ وَتَحْلٍ طَلْعُهَا قَضِيمٌ
مِّنْ بَيْنِ قَرَبٍ وَدَمِ لَيْثًا خَالِصًا سَائِغًا

روز پنجم
اهداف:

- ۱- توانایی خواندن کلمات و عبارات دارای علامت تنوین
- ۲- توانایی خواندن کلمات و عبارات قرآنی درس
- ۳- علاقه به خواندن روزانه قرآن کریم

وسایل آموزشی:

لوحه‌ی آموزشی کلمات و عبارات قرآنی دارای علامت تنوین

روش تدریس و ارزشیابی

الف) آموزش تمرین اول به روش دروس قبل

ب) آموزش تمرین دوم به روش دروس قبل

انس با قرآن در خانه

در پایان درس، دانش‌آموزان را تشویق کنید که همین امروز در خانه، کلمات و عبارات درس را برای اعضای خانواده‌ی خود با صدای بلند بخوانند.

الف) ترجمه‌ی عبارات قرآنی تمرین دوم

- ۱- و پدر ما پیرمردی کهن سال است.
- ۲- و آمدند نزد پدرشان شب هنگام، در حالی که گریه می کردند.
- ۳- آیا نیست از (در میان) شما مردی عاقل و رشد یافته؟
- ۴- و کمک کند شما را با اموال و فرزندان.
- ۵- پس قطعاً زیان کرد زبانی آشکار.
- ۶- و کشتزارها و درختان خرما که میوه‌یشان نرم و رسیده است.
- ۷- از میان غذاهای هضم شده (در شکم) و خون، شیر خالص و گوارا (برای نوشیدن قرارداد).

ب) گامی به سوی درک معنای آیات قرآن کریم

ترجمه‌ی این عبارات قرآنی را کامل کنید.

عَبْدٌ : بنده	عَدُوٌّ : دشمن	يَقُولُ : می گوید	مِلَّةٌ : دین، آیین
۱- اَلَيْسَ اللّٰهُ بِكَافٍ عَبْدَهٗ	کافی برای		زمر، ۳۶
۲- اِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْاِنْسَانِ عَدُوٌّ مُّبِينٌ	است.		یوسف، ۵
۳- اَتَقْتُلُوْنَ رَجُلًا اَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللّٰهُ	می کشید		غافر، ۲۸
۴- مِلَّةَ اَبِيْكُمْ اِبْرَاهِيْمَ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِيْنَ مِنْ قَبْلُ	؛ ... نامید ... را مسلمان ... قبل.		حج، ۷۸

۱- گاهی بهتر است در ترجمه «الله» به همان صورت «الله» بیاید، مانند همین عبارت قرآنی.

- ۱- توانایی خواندن بخش‌های دارای حرف مشدد
- ۲- توانایی خواندن کلمات و عبارات قرآنی دارای حرف مشدد
- ۳- علاقه به خواندن روزانه‌ی قرآن کریم

وسایل آموزشی :

لوحه‌ی آموزشی روز ششم

أَبْ	رُبْ	يَبْ	قَبْ	ذَبْ	جَبْ
أَمْ	لَمْ	لَمْ	يَمْ	إِنْ	خَسِرْ
إِنْ	زَبْ	كُنْ	قُلْ	طَبْ	بُتْ
إِنِّي	وَقَدْ	هَلْ	ذُرْ	شَيْبْ	مَكِبْ
خَيْ	سُبُو	أَلَا	طُرْ	ضَفْ	إِلَا
لُفْ	ظَلْ	يَزُو	صَارْ	صَوْرْ	فَرَى
أَنْ	فَمْ	فَقُورْ	أَمْ	عَنَا	وَدُو
حَمْدْ	مَنْ	طَرْ	مِنَّا	هَرَى	جِبْ
شَمَا	فَطْلْ	عَنْ	مَنْ	أَنَا	دَمْ
دَنَا	جَنَا	غُلُو	صَلُو	جَانْ	حَاجْ

روش تدریس و ارزش‌یابی

الف) روش تدریس تمرین اول

۱- یادآوری خواندن حرف مشدد

برای یادآوری مهارت خواندن حرف مشدد فعالیت زیر را انجام دهید :

کلمه‌ی آن را روی تخته بنویسید و آن‌گاه با اشاره‌ی صحیح از دانش‌آموزان بخواهید آن را بخش بخش بخوانند.

توجه : مکث بین دو بخش را حتماً رعایت کنید.

آن

سپس با پرسش زیر، توجه دانش‌آموزان به این که حرف مشدد دوبار خوانده می‌شود، جلب کنید.

معلم : حرف «ن» (با اشاره به آن) را چند بار خواندیم؟

دانش‌آموزان : دوبار.

معلم : بنابراین هر وقت علامت تشدید (۳) روی حرفی باشد، آن را چند بار می‌خوانیم؟

دانش‌آموزان : دو بار.

۲- نصب لوحه‌ی جدول ترکیب‌های دارای تشدید در جای مناسب

۳- اشاره به ترکیب‌های دارای تشدید توسط معلم و خواندن آن‌ها توسط دانش‌آموزان به صورت دسته‌جمعی

ب) آموزش تمرین دوم

۱- نصب لوحه‌ی تمرین دوم در جای مناسب

۲- اشاره به بخش‌های کلمات و عبارات قرآنی توسط معلم و خواندن آن‌ها توسط دانش‌آموزان به صورت دسته‌جمعی و انفرادی

تذکر : معلم هنگام اشاره به لوحه، به دانش‌آموزان تذکر دهد که بین بخش‌هایی که دارای علامت تشدیدند، مقداری مکث کنند تا معلوم شود که حرف مشدد دوباره خوانده می‌شود.

ج) آموزش تمرین سوم

از دانش‌آموزان بخواهید هر کدام، چند کلمه یا یک سطر از عبارات تمرین دوم را به صورت شمرده و آرام از روی کتاب خود بخوانند.

انس با قرآن در خانه

معلم در پایان درس تذکر دهد که همین امروز در منزل، تمرین اول، دوم و سوم این درس را حداقل یک بار برای اعضای

خانواده‌ی خود با صدای بلند بخوانند.

الف) ترجمه‌ی کلمات و عبارات قرآنی تمرین دوم

پروردگار	مَنَّت گذاشت	بهشت	کشیده شد
بار (مَرَّةٌ أُخْرَى : بار دیگر)	ریخته می‌شود	برگردانید آن را	سخت بگیرم
پس پاک کن	محکم و استوار می‌کند	شش	برتری دادیم آن‌ها را
آزمودیم تو را	باقی گذاشته‌ی خدا		
۱- ای پروردگار ما (پروردگارا) قبول کن از ما.			
۲- الله پروردگار ما و پروردگار شماست.			
۳- و هرکس گمراه شد، پس فقط به زیان خود گمراه می‌شود.			

ب) گامی به سوی درک معنای آیات قرآن کریم

ترجمه این عبارات قرآنی را کامل کنید.

رَزَقْنَا : روزی دادیم به	طَيِّبَات : غذاهای پاک	عَلَى : بر
يَعْمَل : عمل می‌کند، انجام می‌دهد	أُولَئِكَ : ایشان	
۱- وَ رَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَ فَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ		جائیه، ۱۶
کهو..... و را.....		
۲- وَمَنْ يَعْمَل مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ		نساء، ۱۲۴
کهو..... مرد یا زن در حالی که..... است.		
۳- فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ		نساء، ۱۲۴
کهو..... داخل می‌شوند به.....		